

Тема: США: економіко – географічне положення, природно – ресурсний потенціал, населення.

Мета: ознайомити учнів з географічним положенням США, охарактеризувати природно-ресурсний потенціал країни та демографічні особливості населення; розвивати у здобувачів освіти навички працювати з тематичними картами і графіками (таблицями), уміння користуватися додатковою літературою, розвивати екологічне мислення; виховувати бережливе ставлення до природи.

Засоби навчання: шкільні атласи, підручники, фізична та політична карти Північної Америки, графіки.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

1. В якій частині світу розташовані США?
2. Коли і ким була відкрита Америка?
3. Які країни брали участь у колонізації Північної Америки?

III. Мотивація навчання

Здивую!!! (посилання на відео за допомогою QR-коду «Цікаві факти про США»)

IV. Вивчення нового матеріалу

Візитна картка

Офіційна назва - Сполучені Штати Америки (США) - United States of America (USA).

Форма правління – президентська республіка, в якій владні повноваження розподіляються між федеральним урядом і урядами 50 штатів.

Державний устрій - федеративна республіка, 50 штатів (state) і 1 федеральний округ. Штати поділяються на округи (county and parish)

Територія - 9 373 тис. кв. км.

Населення - 330 662 682 осіб (01.02.2019 р.).

Столиця - місто Вашингтон (Washington), округ Колумбія (572 тис. жителів на 2000 р.)

Найбільші міста - Нью-Йорк, Лос-Анджелес (Каліфорнія), Чикаго (Іллінойс), Хьюстон (Техас), Філадельфія (Пенсільванія).

Офіційна мова - англійська.

Грошова одиниця – долар.

Цікавинка

(виступ здобувача освіти заздалегідь оповіщений темою)

Державний прапор США. Полотнище прапора складається з 13 червоних і білих горизонтальних смуг (7 червоних і 6 білих), які чергуються. У лівому верхньому куті прапора розташований синій прямокутник з білими п'ятикутними зірками, кількість яких дорівнює кількості штатів - 50.

13 смуг означають 13 колишніх колоній, які відповідно до Декларації незалежності США, ухваленої 4 липня 1776 року 2-м Континентальним конгресом представників англійських колоній у Північній Америці, об'єдналися й утворили Сполучені Штати Америки (Вірджинія, Делавер, Джорджія, Массачусетс, Меріленд, Нью-Гемпшир, Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсільванія, Род-Айленд, Коннектикут, Південна і Північна Кароліна).

Дизайн прапора був запропонований депутатом із Нью-Джерсі Френсісом Хопкінсоном (Francis Hopkinson). 13 зірок у синьому кантоні прапора утворювали коло. Цей прапор увійшов в історію як "прапор Бетсі Росс". Вважається, що його виготовила швачка удова Елізабет Рос. Кожний школяр у США знає це ім'я, її невеликий будинок у Філадельфії нині став національним музеєм. У вересні 1777 року новий прапор вперше був використаний у бою (оборона форту Стенуїкс).

Завдання 1. За допомогою атласів охарактеризуйте ЕГП Сполучених штатів Америки.

Територія США складається з трьох розрізнених частин. Основна частина, або «суміжні штати», знаходиться в центрі Північноамериканського материка між Канадою і Мексикою. Це 48 штатів, на які припадає 85 % площі (7,8 млн км кв) і 99,5 % населення. 49-м штатом є Аляска — півострів на крайньому північному заході материка. 50-й штат — Гаванські острови в центральній частині Тихого океану. Водний шлях між «суміжними штатами» і Аляскою (Сіетл — Анкорідж) становить 2600 км, а відстань до Гаванських островів (Сан-Франциско — Гонолулу) — понад 3900 км.

За конфігурацією «суміжні штати» нагадують прямокутник, протяжність якого із заходу на схід становить приблизно 4500 км і з півночі на південь — 2500 км. На півночі «суміжні штати» межують з Канадою, на півдні — з Мексикою, на сході омиваються водами Атлантичного океану, на заході — Тихого. Сухопутні кордони здебільшого проходять по умовних лініях або водних артеріях.

Географічне положення США виключно вигідне. Канада і Мексика ніколи не загрожували їм, а водні простори океанів надійно захищали їх під час першої та другої світових воєн і водночас сприяли зв'язкам із зовнішнім світом у мирні часи. Відстані між Нью-Йорком і Лондоном (6000 км) або між Сан-Франциско і Йокогамою (8400 км) легко долаються за допомогою сучасного транспорту.

На початку ХХ ст. статистична служба США (Бюро переписів) затвердила поділ території на три великі райони, що історично склалися в процесі розвитку. Їх назвали Північ, Південь і Захід. В наш час Північ все частіше розглядають як два окремі райони — Північний Схід та Середній Захід. Крім того, статистику групують штати в дев'ять більш дрібних районів (див. картосхему). В залежності від мети є й інші варіанти групування, зокрема, сільськогосподарське. Широко вживаються такі назви, як Приозер'я (територія між Великими озерами, Аппалачами і річками Міссісіпі та Огайо), Аппалачський Підмонт, Галф (узбережжя Мексиканської затоки між Ріо-Гранде та Міссісіпі) тощо.

Робота з картою

Природно – ресурсний потенціал

1. Рельєф та мінеральні ресурси

Природні умови США відзначаються великою різноманітністю. Більшу частину основної території країни займають рівнини та низовини й невисокі гори Аппалачі. Із просуванням на захід рельєф поступово змінюється і на самому заході США та на Алясці розташовані гори Кордильєри (до 3—5 тис. м). Тому західна частина країни є найменш придатною для господарської діяльності людини. І лише на узбережжі Тихого океану, особливо в південно-західній частині, є сприятливі умови для життя і господарської діяльності людини. Саме тут розташований один з найбільш розвинутих і заселених штатів — Каліфорнія.

Надра США багаті на, здебільшого, зручні для експлуатації та вигідно розташовані родовища корисних копалин. За багатством мінеральних ресурсів (понад 100 видів) США посідають одне з провідних місць у світі. У надрах США залягають паливно-енергетичні, рудні та нерудні корисні копалини.

Серед паливно-енергетичних ресурсів провідне місце посідає вугілля. За промисловими запасами вугілля США посідають перше місце у світі. Виділяються — Іллінойський, Пенсільванський і Аппалачський басейни. Значні запаси нафти розташовані на узбережжі та в шельфовій зоні Мексиканської затоки, у передгір'ях Кордильєр, на півночі штату Аляска та в шельфовій зоні моря Бофорта. У центральних Кордильєрах є великі поклади уранових руд.

Із рудних корисних копалин країна виділяється запасами залізної руди, що розташовані західніше Великих Американських озер і південніше Аппалачських гір. Манганових руд у США дуже мало і їх імпортують. Країна багата на руди деяких кольорових металів (мідні, поліметалеві, ртутні). Є поклади золота, особливо в штаті Аляска, які значною мірою уже вичерпані. Відносно невеликі поклади алюмінієвих руд.

Із нерудних корисних копалин важливе значення мають значні запаси фосфоритів, сірки, калійної та кухонної солей, які зосереджені у південних штатах (Луїзіана і Техас). Водночас США за рахунок імпорту тепер задовольняє понад 50 % потреб економіки країни у мінеральній сировині.

2. Клімат

На території США представлені практично всі кліматичні пояси. Основна частина території країни розміщена у двох із них (північна частина — у помірному кліматичному поясі, південна — в субтропічному кліматичному поясі, де є передумови для вирощування двох урожаїв протягом року). Вона здебільшого добре зволожена (опаді сюди приносять східні мусони з Атлантичного океану). На східному узбережжі США випадає від 1000 до 2000 мм опадів на рік. У цілому, агрокліматичні умови основної частини території країни є досить сприятливими для розвитку сільського господарства.

3. Водні ресурси США

Основним джерелом поповнення запасів води є річки, а також великі озера. На території, що межує з Канадою, розташована група Великих озер – найбільших природних прісноводних водоймищ у Північній Америці, що складають левову частку запасів води США.

Для забезпечення потреб на півдні Штатів, в районі пустелі Невада, було утворено озеро Мід із загальним обсягом в 35 км³ – найбільше з рукотворних сховищ води в країні. Найбільша ріка США – Міссісіпі має басейн вод близько 3 мільйонів км². Також запаси

води також поповнюються завдяки розвиненій системі опріснення океанської води у прибережних зон.

Використовуються водні ресурси в сільському господарстві, деяких галузях промисловості, а також для задоволення природних потреб населення. Крім того, гідроелектростанції США забезпечують стабільне перетворення сили вод великих річок в електрику. Тим самим, Сполучені Штати повною мірою використовують доступні їм водні ресурси. США мають великі запаси підземних прісних вод, але ці води мають стратегічне значення і майже не використовуються. Дефіцит прісної води мають гірські та тихоокеанські штати.

4. Лісові ресурси

Лісами зайнята третя частина території країни, Так, на півдні Аляски виростають обширні хвойні ліси, решта частини штату покрита переважно тундрою з мохами і лишайниками. Центральній частині країни притаманна змішана лісова рослинність (ялина, сосна, дуб, ясен, береза). Для півночі східного побережжя характерні кедрові, соснові, листяні ліси. На півдні рослинність набуває субтропічного характеру — тут з'являються магнолії, каучуконоси. Побережжя Мексиканського затоки покрите мангровою рослинністю. Західна частина країни є регіоном пустель і напівпустель, для яких характерні юка, чагарники і напівчагарники. У пустинних районах росте багато кактусів і сукулентів. У Каліфорнії поширені цитрусові, різні пальми. Сьєрра-Невада вважається краєм гігантських секвой.

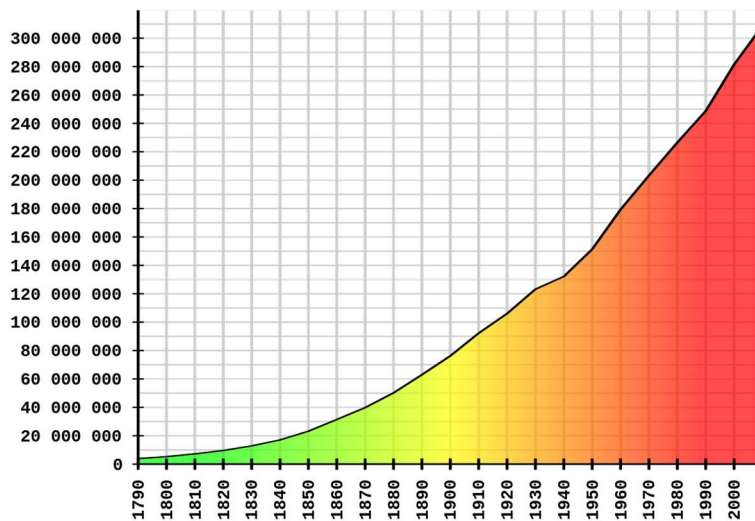
Розповідь вчителя

Населення та демографічна ситуація

За кількістю жителів США поступаються лише Китаю та Індії, але значно відстають від них. Середня густина населення становить 28 чоловік на 1 км кв. Дуже слабо заселені Аляска (0,6 чоловіка на 1 км кв), а також Гірські штати і Великі рівнини. Високою є густина населення в місцях концентрації великих міст, де міські агломерації, зливаючись одна з одною, утворили гігантські мегалополіси.

Найбільша міська зона (Північно-східний мегалополіс, або Босваш) склалася на Атлантичному узбережжі між Бостоном і Вашингтоном, її протяжність — 960 км, площа — 130 тис. км кв, середня густина населення — 325 чоловік на 1 км кв. Тут зрослися чотири десятки агломерацій (метрополітенів) з населенням понад 42 млн чоловік. Серед метрополітенів такі гіганти, як Бостон, Нью-Йорк, Філадельфія, Балтімор і Вашингтон. Поступово складаються ще три мегалополіси: 1) Сан-Сан (в Каліфорнії — від Сан-Франциско через Лос-Анджелес до Сан-Дієго); 2) в Приозер'ї (Чіпіттс) — від Мілуокі через Чикаго і Клівленд до Шттсбурга; 3) в штаті Техас — від Далласа — Форт-Уерта до Х'юстона. Такі ж процеси можна спостерігати в районі Аппалачського Підмонта, у південно-східній Флориді і на узбережжі Галфу.

Демографічна ситуація в США є типовою для високорозвинених країн: характерний І тип відтворення населення (низький природний приріст -0,89), переважання частки жінок у статевій структурі, «старіння» населення, велика частка працюючих економічно самостійних жінок, знедрібнення сімей.

Середня густота населення становить близько 30 осіб на 1 км². Густота населення зменшується у напрямку на захід від Атлантичного океану, від 375 осіб на 1 км² у штаті Нью-Джерсі до 2 осіб на 1 км² у штаті Вайомінг та 0,3 особи на 1 км² — на Алясці.

Зі зменшенням притоку іммігрантів серед яких, особливо в минулому, переважали чоловіки, істотно змінився і статевий склад населення. Зараз на 100 жінок припадає 96 чоловіків. Пов'язано це і з тією обставиною, що жінки живуть довше, ніж чоловіки (середня тривалість життя у чоловіків становила 74,2 року, у жінок - 79,9 років). Співвідношення статей, як і вікових груп, помітно змінюється за районами. На Заході, куди довгий час прямував потік мігрантів всередині країни, помітно переважають чоловіки, а на Півночі - особливо у великих містах - жінки.

Співвідношення чоловічого і жіночого населення США становило 49,4% до 50,6%, або в абсолютному вираженні 138,1 млн. чоловіків до 143,4 млн. жінок.

Специфічними для США є проблеми імміграції, формування американського етносу, характеру міських і позаміських територій.

Імміграції в США належить виняткова роль. США були створені і переселенцями і зараз жодна країна світу не приймає стільки іммігрантів, як вони. З 1820 р., коли вперше почалася реєстрація прибулих, по 1993 р. включно на цю територію переселилося 61 млн чоловік.

Про розміри української еміграції в США дають уяву такі факти. В 1877—1911 рр. в США переселилися приблизно 700 тис. українців, в основному з теперішніх західних областей. Це була трудова селянська еміграція. Проте, на відміну від Канади, українці в США осідали в містах, бо роздача «вільних» земель вже закінчилась. Працювали вони, як правило, на шахтах та фабриках. Цей факт зумовив їх більш швидку асиміляцію. Після другої світової війни в США переселилися ще 100 тис. українців — політичних мігрантів і так званих «переміщених осіб». В 1990 р. 740 тис. американців заявили, що серед їхніх предків були українці. З них 165 тис. і зараз володіють українською мовою, а 100 тис. спілкуються нею в сім'ї. Проживають американці українського походження здебільшого на Північному Сході, а серед міст — у Нью-Йорку, Чикаго та Філадельфії. Є в США і сучасні емігранти — євреї з України. Найвідомішим їх осередком став район Брайтон-Біч у Нью-Йорку.

США — найбагатша країна світу з дуже високим рівнем розвитку людини і рівнем її життя. Але соціальні протиріччя в цій країні більші й гостріші, ніж у високорозвинених країнах Західної Європи.

Згідно з реаліями субурбанізації сучасні міські утворення в США поділяються на три типи: сіті, метрополітенський статистичний ареал (МСА) і консолідований МСА (КМСА). Сіті — це місто в його офіційних межах. Метрополітен — сіті з його передмістями, тобто те ж саме, що агломерація. Консолідований метрополітен — це два або більше метрополітенів, що зрослися.

Містами в США вважаються всі населені пункти, в яких проживає понад 2500 чоловік, всі інші — сільськими. За таких умов 3/4 американців класифікуються як міські жителі і 1/4 (62 млн чоловік в 1990 р.) — як сільські. Серед останніх лише 5 млн живуть на фермах (фермерське населення невинно зменшується, 50 років тому на фермах жило 30 млн чоловік), решта живе в компактних поселеннях, працює не в сільському господарстві, а у вторинному чи третинному секторах, має міські побутові умови і веде міський спосіб життя. Це теж переважно «біла», одноповерхова і благополучна Америка. Чисельність її населення не зменшується, а навпаки, зростає за рахунок міграції з метрополітенів. За таких умов поняття «сільська місцевість», «сільські населені пункти» і «сільські жителі» значною мірою втратили в США свій сенс. Фактично населення поділяється на метрополітенське, позаметрополітенське і фермерське.

За даними Всесвітньої книги фактів ЦРУ, 51,3% населення США вважають себе протестантами (південна баптистська конвенція), 23,9% - католики, 12,1% не належать до будь-якої конфесії, 1,7% - мормони, 1,6% - члени іншої християнської конфесії, 1,7% - іудеї, 0,7% - буддисти, 0,6% - мусульмани, 2,5% - інше або не зазначено, 4% - атеїсти.

V. Закріплення нового матеріалу

Тести

1. Населення США становить (млн. осіб) (на 2016 р.):
 - а) 215
 - б) 323
 - в) 430
 - г) 510
2. Територія США складається із:
 - а) 49 штатів
 - б) 48 штатів
 - в) 48 штатів і федерального округу
 - г) 50 штатів і федерального округу
3. Грошовою одиницею США – є:
 - а) долар
 - б) песо
 - в) євро
 - г) фунт стерлінгів
4. Столицею США - є:
 - а) Нью-Йорк
 - б) Сан-Франциско
 - в) Вашингтон
 - г) Чикаго
5. Столиця США розташована на території:
 - а) штату Вашингтон
 - б) федерального округу Колумбія
 - в) штату Нью-Йорк

- г) штату Нью-Джерсі
6. В якому році були утворені США?
- а) 1866
 - б) 1766
 - в) 1876
 - г) 1776
7. За державним устроєм США є:
- а) федеративною республікою
 - б) унітарною республікою
 - в) федеративною монархією
 - г) унітарною монархією
8. З якою країною США має ділянку морського кордону?
- а) Росія
 - б) Канада
 - в) Мексика
 - г) Колумбія
9. Головною рисою вигідного економіко-географічного положення США є:
- а) протяжні сухопутні кордони з Канадою і Мексикою
 - б) розташування у західній півкулі
 - в) велика протяжність основної території із заходу на схід
 - г) вихід основної території до Атлантичного і Тихого океанів
10. З якими із перерахованих країн США має сухопутний кордон?
- а) Росія
 - б) Куба
 - в) Гондурас
 - г) Гватемала
 - д) Канада
 - е) Мексика
11. Укажіть, за запасами якого виду паливних ресурсів США входить до першої трійки у світі:
- а) кам'яне вугілля
 - б) нафта
 - в) торф
 - г) природний газ
12. Населення США характеризується:
- а) однорідним расовим і національним складом
 - б) складним расовим складом, але однорідним національним
 - в) складним расовим і національним складом
 - г) складним національним складом, але однорідним расовим

VI. Підсумок уроку

Завершіть речення

Я дізнався...

Мені сподобалося...

Я запам'ятав...

VII. Домашнє завдання опрацювати відповідний параграф підручника, вивчити записи в зошиті, підготувати повідомлення про технополіси та ТНК США.